Een nieuwe hondachtige in Nederland: de wasbeerhond

Sinds 2012 is Nederland een zich voortplantende hondachtige rijker. In dat jaar werd er in ons land voor het eerst bewijs gevonden van een nest van wasbeerhond met jongen. Ook in 2013 werd voortplanting aangetoond en in beide gevallen vond dit plaats in Drenthe. De eerste melding in het wild in Nederland is afkomstig uit 1981 in Limburg en betrof zeer waarschijnlijk een uit gevangenschap afkomstig dier. In 1991 volgde een tweede melding. Dit keer een doodgereden dier in Groningen. Dit past goed bij de verspreiding van de soort in het aangrenzende Duitsland en daarmee kan dit de eerste wilde wasbeerhond voor Nederland zijn. Daarna werd het weer een tijd rustig met meldingen. Vanaf 2001 worden er weer dieren gemeld, waarbij het aannemelijk is dat het om wasbeerhonden gaat (zie figuur). Vooral in het noordoosten van het land, maar ook enkele op de Veluwe en verder naar het zuiden tot en met Limburg. De waarnemingen in het midden en zuiden van het land betreffen vooral losgelaten of ontsnapte dieren. Het aantal gevalideerde waarnemingen ligt over de periode 2001-2013 op gemiddeld 4 waarnemingen per jaar.
De wasbeerhond is een kleine hondachtige van 4 tot 9 kg, wat vergelijkbaar is met een vos. De poten van een wasbeerhond zijn echter een stukje korter dan die van een vos. Een wasbeerhond zal je niet snel verwarren met een vos, maar eerder met een wasbeer of das. De vacht heeft namelijk overwegend zwarte, witte en grijze tinten. Het duidelijkste verschil met de das is de tekening op de kop. De das heeft een lichtgrijze kop met een horizontale zwarte streep die begint tussen de neuspunt en de ogen en tot achter het oor doorloopt, terwijl de wasbeerhond een grijze kop heeft waarbij vanaf de ogen de onderste helft zeer donker is. Wel is de neusbrug en de zone rond de neus weer lichter. Het verschil met de wasbeer zit hem met name in de staart. Die is bij de wasbeer langer en geringd. Daarnaast loopt de donkere koptekening bij de wasbeer wel over de neusbrug door.
De wasbeerhond is oorspronkelijk afkomstig uit het oosten van Azië, maar in de eerste helft van de 20ste eeuw zijn veel dieren verplaatst naar het westelijke deel van Rusland. Vandaaruit heeft de wasbeerhond zich verder richting het westen verspreidt. Daarbij zal ook meegespeeld hebben dat deze soort met enige regelmaat als huisdier wordt gehouden en zich eenvoudig voortplant. Ontsnapte of losgelaten dieren versnellen dan het verspreidings- en vestigingsproces. De dispersie afstand die de jongen afleggen voor een eigen leefgebied is doorgaans 20 tot 30 km, maar kan met ruim 100 km ook groter zijn.
Er is een duidelijke voorkeur voor vochtige terreinen. Ze zwemmen dan ook goed. Uitgestrekte naaldbossen worden gemeden. In tegenstelling tot veel andere

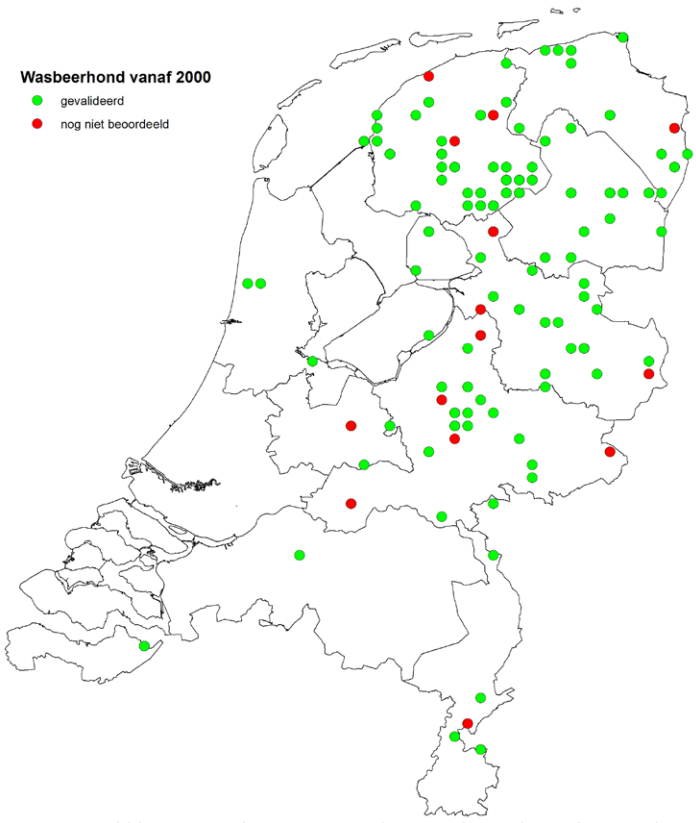

Figuur 1: Waarnemingen van de wasbeerhond vanaf 2000.

roofdieren eten ze veel amfibieën en vissen. Verder zijn ze erg opportunistisch ingesteld. Opvallend is het ontbreken van haasachtigen in het voedsel. Waarschijnlijk is dit een afspiegeling van het foerageergedrag, het zijn geen snelle jagers, maar eerder verzamelaars.
Wasbeerhonden zijn monogaam en gebruiken een leefgebied van 150 tot 600 ha. Er is een grote overlap met naburige paren, maar in de kern van het leefgebied worden geen andere soortgenoten geduld. Een paar gaat doorgaans samen op zoek naar voedsel. Als je dus een wasbeerhond ziet, dan is er een redelijke kans dat er een tweede in de buurt is.
De paartijd ligt aan het eind van de winter, waarna er eind april/begin mei doorgaans 6 tot 9 jongen geboren worden. Nesten kunnen echter ook veel groter zijn (tot 19 jongen). De sterfte in het eerste levensjaar ligt met ongeveer 80% wel hoog. De jongen verlaten vanaf augustus al het ouderlijke leefgebied en kunnen zich in het tweede levensjaar al voortplanten.
Uit een risicoanalyse die is uitgevoerd door Bureau Mulder-natuurlijk (Mulder 2011). Komt naar voren dat de soort weinig schade aan ecosystemen veroorzaakt. Wel kunnen kleine geïsoleerde populaties van amfibieën en grond broedende vogels in moerasgebieden nadelig beïnvloed worden. Daarnaast kan de wasbeerhond ziekten en parasieten onder zich hebben waar de mens ook gevoelig voor is, zoals Trichinella en vossenlintworm.

Een nieuwe hondachtige in Nederland: de wasbeerhond

In verschillende landen in Europa worden jaarlijks grote aantallen wasbeerhonden geschoten. Zo werden in de periode 2006-2009 in Duitsland jaarlijks ongeveer 30.000 dieren geschoten. Dat voorkomt niet dat de soort zich over geheel Duitsland aan het verspreiden is. De verwachting is dat in de toekomst ook nagenoeg geheel Nederland door de wasbeerhond veroverd gaat worden. Dat zal met name vanuit de noord-oostelijke provincies gaan plaatsvinden, omdat deze grenzen aan het actuele leefgebied in Duitsland.

Vilmar Dijkstra

Dit artikel is eerder verschenen in de 'Exoten Nieuwsbrief'. Deze nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar en informeert over exoten van alle soortengroepen in Nederland. Eerder verschenen nummers zijn te vinden op de website van de Zoogdiervereniging (zoeken op 'exoten nieuwsbrief'). Wil je de nieuwsbrief in het vervolg automatisch digitaal ontvangen? Meld je dan aan via www.ravon.nl/nieuwsbriefexoten.